

პედაგოგია Pedagogic

რიტმული აქტივობების როლი სკოლამდელი ასაკის ბავშვებში

მაგდა თხილავა

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

e-mail: magda.Tkhilava@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.32.19>

SJIF 2024: 8.268

რიტმულმა მოძრაობებმა უნდა გამოუმუშაოს ბავშვებს თვითგამოხატვის, შემოქმედებითი აქტივობის, ფანტაზიის, წარმოსახვის, ემოციური რეაგირების უნარი მოსმენილ მუსიკალურ ნაწარმოებზე, ხელი შეუწყოს მხატვრული და შემოქმედებითი შესაძლებლობების განვითარებას, მუსიკისა და მოძრაობის კოორდინაციას.

რიტმულმა, მუსიკალური აქტივობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სახეობაა, რომელშიც მუსიკის შინაარსი, მისი ხასიათი და მუსიკალური სახეები მოძრაობებითაა გადმოცემული, სადაც წამყვანია მუსიკა. რიტმული აქტივობები ხელს უწყობს და უზრუნველყოფს შემეცნებითი ფუნქციის გაუმჯობესებას, მაღალ აკადემიურ მოსწრებას, თვითშეფასების ამაღლებას, ის განტვირთვისა და ენერჯის დახარჯვის კარგი საშუალებაა.

საკვანძო სიტყვები: რიტმული მოძრაობა, ემოციური რეაგირება, სკოლამდელი ასაკი

სკოლამდელი ასაკი ბავშვის მუსიკალური შესაძლებლობების განვითარების საუკეთესო პერიოდია. კვლევები ადასტურებს, რომ მუსიკა ტვინის უჯრედების სწრაფ განვითარებას უწყობს ხელს. როგორც ცნობილია, მათ კარგად აქვთ განვითარებული კონცენტრაციის უნარი. მკვლევარები ამტკიცებენ, რომ ყველა ბავშვი იბადება მეტ-ნაკლები მუსიკალური მონაცემებით, რომელსაც შემდგომი განვითარება სჭირდება.

შვეიცარიელი პედაგოგი და კომპოზიტორი ემილ ჟაკ დალკროზი, რომელიც მუშაობდა პედაგოგად ჟენევის კონსერვატორიაში, ამტკიცებდა, რომ მუსიკალური რიტმი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ადამიანის მოტორულ-კუნთოვან განვითარებაში. დალკროზმა შენიშნა, რომ სტუდენტთა გარკვეულ ნაწილს არ შეეძლო მოძრაობათა კოორდინაციის ზუსტი დაცვა, ამიტომ შეიმუშავა მან რიტმულ სავარჯიშოთა კომპლექტი, რომელიც, მისი აზრით, მოაგვარებდა აღნიშნულ პრობლემას. სავარჯიშოებს დალკროზი იყენებდა როგორც მოზრდილებთან, ასევე პატარებთან.

რიტმულმა მოძრაობებმა უნდა გამოუმუშაოს ბავშვებს თვითგამოხატვის, შემოქმედებითი აქტივობის, ფანტაზიის, წარმოსახვის, ემოციური რეაგირების უნარი მოსმენილ მუსიკალურ ნაწარმოებზე, ხელი შეუწყოს მხატვრული და შემოქმედებითი შესაძლებლობების განვითარებას, მუსიკისა და მოძრაობის კოორდინაციას.

რიტმიკა, მუსიკალური აქტივობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სახეობაა, რომელშიც მუსიკის შინაარსი, მისი ხასიათი და მუსიკალური სახეები მოძრაობებითაა გადმოცემული, სადაც წამყვანია მუსიკა. რიტმიკის დროს სხვადასხვა ვარჯიშოების, ცეკვების, სიუჟეტური სახეების მოძრაობთ გადმოცემა მუსიკის ღრმად აღქმისა და მუსიკალური ნაწარმოების გაგების საშუალებაა, რაც ხელს უწყობს ბავშვის ემოციურ განვითარებას.

მუსიკის გაკვეთილებზე გამოიყოფა რიტმიკის სხვადასხვა სახე: ფიზიკური ვარჯიშები, საცეკვაო მოძრაობები და თამაშები, ხალხური და სამეჯლისო ცეკვების ილეთები, ფერხულები. ამისათვის საჭიროა აღზრდის ეფექტური მეთოდების გამოყენება ბავშვის ასაკის გათვალისწინებით. მუსიკა დადებითად მოქმედებს ბავშვის ფსიქო-ემოციურ მდგომარეობაზე, მუსიკის თანხლებით მოძრაობა შემოქმედებითი უნარების განვითარების, სხვადასხვა პათოლოგიის კორექციისა და მკურნალობის შესანიშნავი საშუალებაა. რიტმული აქტივობები ხელს უწყობს და უზრუნველყოფს შემეცნებითი ფუნქციის გაუმჯობესებას, მაღალ აკადემიურ მოსწრებას, თვითშეფასების ამაღლებას, ის განტვირთვისა და ენერჯის დახარჯვის კარგი საშუალებაა.

მუსიკალურ-რიტმულ მოძრაობებს, ვარჯიშებს, თამაშებს ადრეული ასაკის ბავშვის მუსიკალურ განვითარებაში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს. ისინი ბავშვის მრავალმხრივი განვითარების, თანატოლებთან კომუნიკაციის შესანიშნავი საშუალებაა. რიტმული აქტივობების დროს ბავშვები ეცნობიან მრავალფეროვან მუსიკალურ

თამაშობებს, სწავლობენ სხვადასხვა ცხოველისა და ფრინველის, ზღაპრის პერსონაჟების მიბაძვას, რაც ხელს უწყობს ყურადღების კონცენტრირებისა და მეხსიერების განვითარებას.

რიტმული აქტივობების დროს პატარები ითვისებენ ისეთ მუსიკალურ ელემენტებს, როგორცაა: ტემპი, ბგერის გრძლიობა, რეგისტრი, დინამიკა, ნაწარმოების ფორმა... ბავშვებს უნდა გააჩნდეთ მოძრაობათა მარაგი: სიარული, სირბილი, წახტომები, ხალხური და სამეჯლისო ცეკვის ელემენტები... რიტმიკა უზრუნველყოფს კუნთების ძირითადი ჯგუფების განვითარებას. სწავლებისას მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს მუსიკალურ-გამომსახველობით ხერხებზე. მან ზუსტი და ლაკონური მითითებები უნდა მისცეს ბავშვებს. პატარებმა უნდა შესძლონ მუსიკალური ნაწარმოების ცალკეულ კომპონენტზე ყურადღების გამახვილება, როგორცაა ტემპის, დინამიკის, ნაწილების ცვლილებები... ამიტომ პედაგოგმა უნდა გამოიყენოს ისეთი ხერხები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ბავშვებში მუსიკალური ენის სიმდიდრისა და მრავალფეროვნების ათვისებას და მის გადმოცემას მოძრაობაში.

მუსიკალური უნარების განვითარებისთვის სწორად უნდა შეირჩეს რეპერტუარი, სადაც გათვალისწინებული იქნება ბავშვის ასაკობრივი შესაძლებლობები. მუსიკალური ნაწარმოების მხატვრული შინაარსის მარტივად აღქმის მიზნით, მასწავლებელმა წინასწარ უნდა დაინტერესოს პატარები მუსიკალური მასალის მრავალფეროვნებით. რიტმიკის რეპერტუარი უნდა გამოირჩეოდეს მხატვრულობით, გამომსახველობით, მოტორული ხასიათით, ჟანრული და თემტური მრავალფეროვნებით.

მუსიკალური ნაწარმოების აღქმისა და მხატვრული შინაარსის გაგების გამარტივების მიზნით, მასწავლებელი წინასწარ ამზადებს ბავშვს, დაინტერესდეს მუსიკალური მასალით.

კვლევების თანახმად, ბავშვის განვითარება წარმოდგენელია მშობელთა აქტიური ჩართულობის, მათი მონაწილეობის გარეშე. მნიშვნელოვანია მშობლის როლი ბავშვის მუსიკალურ განვითარებაში. მშობლის, ბავშვისა და მასწავლებლის ჯანსაღი ურთიერთობა განსაზღვრავს პატარების წარმატებას, კარგი კომუნიკაცია წარმატებული ურთიერთობის საფუძველია. სასწავლო პროცესში მშობლის ჩართულობა ბავშვის

მოტივაციის ამაღლების მნიშვნელოვანი პირობაა, მათ შორის, პატარების მუსიკალურ განვითარებაში.

ლიტერატურა:

1. <https://www.unicef.org/georgia/media/1956/file/%E1%83%90%E1%83%93%E1%83%A0%E1%83%94%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98%20%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%90%E1%83%97%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%A2%E1%83%98.pdf>
2. თხილავა მ. საგანმანათლებლო პროცესის მუსიკალურ-მეთოდური უზრუნველყოფა. აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა. ქუთაისი, 2018
3. ფალავანდიშვილი მ. სკოლამდელთა მუსიკალური აღზრდა. თბილისი, 2000.
4. ნიკოლაძე ნ. მუსიკისა და ფიზიკური აღზრდის ინტეგრირება.
<https://akhaliganatleba.ge/%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%90-%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%92%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%AA-%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%A7%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%A1/>

Magda Tkhilava

Akaki Tsereteli State University

e-mail: magda.Tkhilava@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.32.19>

SJIF 2024: 8.268

Rhythmic activities at an early age

Abstract

Rhythmic movements should give children self-expression, creative activity, fantasy, imagination, the ability to react emotionally to a piece of music heard, to promote the development of artistic and creative abilities, coordination of music and movement.

Rhythmicity is one of the important types of musical activity, in which the content of music, its character and musical forms are conveyed by movements, where the music is leading. Rhythmic activities encourage and provide improve cognitive function, high academic performance, raising self-esteem, it is a good way to relax and expend energy.

Key words: Rhythmic movements, creative activity, early age

რეცენზენტი: პროფესორი ალექსანდრე როვენკო